SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO XXXV (29)
Štev. (No.) 22

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
3. junija 1976

Španija na prepihu

Pol leta po smrti grala. Franca, ki je vladal Španijo z železno roko skoro 40 let in jo dvignil iz zaostalosti tkim. tretjega sveta v moderno državo 20. stoletja, je na vsak korak po ulicah velikih španskih mest kazno, da se v novi dobi, ki je nastopila, španski narod kakor da ne more znajti.

Post-Francova Španija je polna nasprotij svobodnega demokratskega Zahoda, in se sprašuje, ali dela prav ali ne. Spremembe so opazne od časopisnih kioskov, na katerih so razstavljene poleg dnevnega časopisja vseh vrst svetovne revije pa do nočnih lokalov, ki so zrasli iz tal kakor gobe po dežju. V z dimom zakajeni restavraciji sredi Madrida, ki je bila desetletja pozorišče poročnih slavij, dviga stisnjeno pest skupina pristašev socialistične Glavne delavske zveze in poje komunistično internacionalo. Ta zveza je bila nekoč najštevilnejše špansko delavsko gibanje in je sedaj dobila dovoljenje, da se je zbrala prvič po letu 1932 spet javno na svoj kongres. V bližnjem luksuznem hotelu je priredila prepovedana španska KP tajno tiskovno konferenco, nekaj ur zatem pa isti hotel napolnijo španski veterani iz državljanske vojne, ki se snidejo na zborovanju, na katerem znova potrdijo svojo lojalnost Francovim političnim načelom.

Španska policija je prepovedala razširjanje knjižice „Pisma kralju," ki jo je izdala levičarska založba s sestavki in risbami 6 do 11-letnih otrok, v katerih sicer ne napadajo španskega kralja in monarhije, a ju tudi ne hvalijo, istočasno pa dovoljuje izhajanje liberalistične revije „Cambio 16", ki je nedavno objavila uvodnik, v katerem poziva sedanjega ministrskega predsednika Navarra, naj odstopi „zaradi nesposobnosti."

Vlada je poslala parlamentu v razpravo in odobritev zakonski predlog o ukinitvi 37-letne prepovedi političnih strank in političnih demonstracij, medtem ko je policija še vedno prisiljena uporabljati gumijaste krogle in solzilni plin proti brezvestnim levičarskim hujskačem.

Revno kmečko prebivalstvo Andaluzije navdušeno pozdravlja in se zbira okrog kralja Janeza Karla, medtem ko stavkujoči delavci v neki tovarni v Madridu raztresajo liste s ciničnim vprašanjem: „Kralj Janez Karel, kdo te je izvolil?" Komunistični delavski vodja Marcelino Camacho je po izpustitvi na svobodo, ki mu jo je podaril kralj osebno, časnikarjem izjavil: „Svobodo lahko naravnost čutite v zraku." A nekaj tednov zatem se je znova znašel v ječi, ker je začel organizirati plebiscit, ali naj bo Španija monarhija ali republika.

Vseh teh in takih nasprotij je danes Španija polna, ko počasi stopa v vrsto zahodnoevropskih demokracij. Največje spremembe je opaziti v tisku, ki sedaj uživa večjo svobodo, kakor jo je imel kdaj koli prej izpred revolucije leta 1936.

Novi španski dnevnik El País se je pridružil dosedanjim trem madridskim jutranjikom. Dasi ima med svojimi delničarji španskega notranjega ministra Frago in zunanjega ministra de Areilzo, je v prvi številki priobčil hud protivladni uvodnik. V njem piše, da so od kralja Janeza Karla obljubljene politične reforme v državi v nevarnosti in da jih more rešiti samo nova španska vlada. V Barceloni je smel prvič po 40 letih začeti izhajati katalanski dnevnik, sedaj pod imenom Avui.

Politične stranke so sicer še prepovedane, dokler parlament ne bo odobril zgoraj omenjenega vladnega zakonskega predloga, toda njihovi vodje smejo svoja mnenja objavljati v dnevnem časopisju. To časopisje bi si še pred nekaj meseci ne drznilo natisniti teh objav iz strahu, da bi bilo obtoženo nezakonite propagande.

Geslo „ruptura democrática" s preteklostjo je pogosto na ustih novih oblastnikov, s poudarkom na „democrática", kar pomeni, da Španija noče nobene levičarske diktature in bo zato komunistična partija obenem s trockistično in maoistično stranko ostala prepovedana.

Dasi je bila Francova protirevolucija leta 1936 prava protimarksistična križarska vojna, ki je posredno rešila ostalo Zahodno Evropo komunizma, je sedanja oblast prestopila prag novega razdobja demokracije, ki se začenja v Španiji, ko je tudi preživelim veteranom državljanske vojne, ki so se borili na tkim. republikanski strani, podelila pokojnine.

Medtem, ko svobodni zahodni svet zasleduje razvoj v Španiji z željo, da bi Španija čim mirneje prešla v zdravo demokracijo in tako postala nov steber stabilnosti in miru v Sredozemlju, pa v Moskvi silno nezadovoljni gledajo, kako se jim je iberijski polotok, ki straži prehod iz Sredozemlja v Atlantik, znova izmuznil, kakor se jim je leta 1936. Komunistični poraz v sosednji Portugalski in s tem demokratizacija obeh iberskih držav Moskvi vsekakor meša račune, ki jih je imela s Sredozemljem in Zahodno Evropo.

VIDMAR VČERAJ IN DANES

CANKAR JE BIL KRISTJAN

Ob stoletnici Ivana Cankarja se je marsikaj zapisalo doma, kar pomaga razložiti zgodovinskega Cankarja, pa tudi več takega, kar ga hoče na vsak način napraviti za predhodnika proletarske diktature in „jugoslovanske poti v socializem."

V slavnostnih dneh je za ljubljansko Družino napisal uvodni članek prof. Truhlar, ki v zadnjem času razbira duhovne globine slovenskih avtorjev. V uvodnem članku označuje duhovno pot Ivana Cankarja: iz katoliške domače hiše gre v svobodomiselnost realke... zaradi zvestobe svoji vesti se upre tradicionalnemu katolištvu, ki ga vidi krog sebe... se približa liberalnemu krogu... pa ga zopet zapusti, ker se mu zagabi zlaganost... spet zaradi zvestobe vesti, ki ga je prej gnala tja, od koder ga zdaj odganja... celo v ničejanizem ga je vodila, a tudi iz njega ter ga kot proletarskega človeka iz etično-religioznih ozirov in zaradi krivičnega socialnega reda pripeljala v upor proti njemu — v tem uporu so bile tudi tendence materialističnega socializma —, da je celo kandidiral za socialdemokratskega državnega poslanca.

Nato prof. Truhlar citira dobesedno, kaj sodi Cankarjev bratranec Izidor Cankar, urednik Zbranih spisov, o Cankarjevem razmerju do marksizma:

„Miselne podlage marksizma so bile pesniku po naravi in dejansko tuje. Njegov življenjski nazor je bil preširok, da bi ga bilo mogoče vtakniti v formulo marksistične filozofije. Jedro njegovega oznanila, ki ga je prinašal Slovencem, ne le ni skladno z materialistično filozofijo socialne demokracije, marveč ji je tudi nasprotno. Če oznanja historični materializem vsemoč ekonomskih razmer, oznanja Ivan Cankar zmagoslavje duha; če pričakuje marksizem rešitev človeka iz srečno izbojevanih razrednih nasprotij, jo pričakuje Ivan Cankar iz prebujene individualne vesti. To sta dve v osnovah si nasprotni naziranji... Historični materializem je bil pri Cankarju površno prevzet, nedoživljen in se, čeprav ostaja pesnik še nadalje socialist, po l. 1909 pri njem ne pojavlja več."

In Josip Vidmar je tedaj v vsem pritrdil Izidorju Cankarju v ljubljanskem Zvonu (1932, 534-5), ko je pribil: „Njegova izvajanja dajejo jasno in pravilno podobo Cankarjevega odnosa do socializma oz. do marksizma."

Truhlar izvaja naprej, kako se je od obiska pri nadškofu Stadlerju v Sarajevu Cankarjevo etično-religiozno jedro vedno bolj razplamtevalo in določneje opredeljevalo v krščanstvo — v doživljanjsko razsežnost krščanske religije, kakor priča Cankarjev citat: „Kjer koli in kadar koli — nekje in nekdaj mora biti drugo življenje, mora biti popolnost božja... paradiž je bil in je; in zato, ker je, ga bo nekoč gledalo to željno oko..." Cankarjev razvoj pa gre še naprej: Lepoto primerja z Bogom, povsod je in nikjer ni utelešena... Cankar spoznava Boga doživljanjsko ne razumsko... čuti klic po Bogu v dnu srca. V zadnjih letih mu Večnost, Bog, Kristus vedno bolj stopajo v njegovo mojstrstvo... Veliki petek in Vstajenje... poveličanje v Bogu... Zaključek: Cankar je veroval v Boga — Luč je in Bog je! — in v posmrtno življenje, ki ga bo zaživel kjer koli in kadar koli...

„Očak" slovenske kritike in do 80. leta starosti predsednik Akademije znanosti in umetnosti, je zdaj odprl slavnosti v stoletnico Cankarjevo in na prvi strani Dela spet začel ta problem, katerega je pred štiridesetimi leti rešil Izidor Cankar po njegovem mnenju „jasno in pravilno."

Poglejte ga, kako zdaj nesigurno cinca, jahajoč spet tega konjička, ki se mu ne da in ne da ukrotiti:

„Zadnje čase se dogaja, da nekateri spet hočejo Cankarja narediti za katoliškega pisca, za katoličana. Katoličan Cankar nikoli v pravem pomenu besede ni bil. To priznava celo Izidor Cankar, ko pravi, da s krščanskimi dogmami pravzaprav ni imel nobenega kontakta. Res je, da se je nekoč izrazil: 'Če bi bil Rus, bi bil pravoslaven, ker sem Slovenec, sem katoličan.' Toda tukaj je katoličanstvo postavljeno v drugo vrsto in vzavisnost od nacionalne pripadnosti, kar seveda za katoličanstvo, ki reflektira na prvo mesto v človekovi zavesti, nikakor ni ne zadostno in ni legitimacija za to, da bi Cankarja lahko prištevali h katoličanom. Vse drugo, kar je še o tem pisal, o bogu, ki ga apostrofira... kasneje v Podobah iz sanj, kjer postavi svoj moralno-filozofski triptih 'Mati, Domovina, Bog!' vse to o katolicizmu ne dokazuje ničesar. Cankar je verjetno bil nekakšen vernik nekakšnega boga. Ne vem katerega, najbrže svojega; tako kot je bil vernik nekega boga npr. Goethe, o katerem pa nihče v Nemčiji ne govori, da bi bil protestant. Ne, Goethe je bil človek, ki je imel o pojmu boga neznanske predstave in ki je rekel, da je popolnoma nebogljeno vse, kar človeštvo govori o tem pojmu, in da je vsaka človeška beseda in vsaka človeška misel popolnoma nezadostna in naravnost smešna. Zaradi tega se mi zdi, da je morda vernik nekega takega boga Cankar bil. Smešno pa je govoriti o tem, da je bil katoličan."

In potem se prav tako negotovo prestopa z noge na nogo tudi pri vprašanju dialektičnega materializma: „Cankar je bil seveda prepričan socialist; ne rečem, da je bil izrazit dialektični materialist, tega ne morem trditi, ampak vse njegovo ravnanje je slonelo vendarle na idejah dialektičnega materializma, se pravi marksizma. Bil je dejansko to, čemur danes pravimo marksist, marksistični revolucionar, saj je tudi tvegal vse za prerod, in sicer za socialistični prerod Slovencev in človeške družbe." Končno pa, ko Vidmar ne ve, kako bi se izvil iz slepe ulice, pravi: „Sicer se mi pa zdi sploh neokusno razpravljati o tem, kajti že v tridesetih letih prejšnjega stoletja je za celo bodoče stoletje Goethe dal zelo jasen filozofski, življenjski in miselni program v Faustu: 'Zaprt nam je pogled na ono stran... Neumnež, kdor tam čez strmé mežika — kaj naj imel bi z večnostjo začeti?' Tako je Goethe, ki je bil ravno tak vernik v boga kot Cankar, določeno povedal, kakšen naj bo odnos stoletja, ki prihaja, do teh takoimenovanih metafizičnih vprašanj. Ta vprašanja so danes... resnično brezpredmetna in neumestna(!)"

Tako Vidmar.

Da so ta vprašanja tam, kjer jih Vidmar postavlja, „neumestna", razumem. Verjetno tudi, da jih je zato treba kratkomalo označiti za „smešna", in kogar še vznemirjajo, je „neumnež." Ali ni čutil Vidmar da je kot slavnostni govornik na najvišjem piedestalu suverene avtoritete imenoval Cankarja z Goethejevimi besedami neumneža, kajti: kdo more tajiti, da Cankar ni mežikal „tja čez"..., da ga niso mučili pojmi večnost in Bog (z veliko začetnico)? Kot da ne pozna Nine, ne Lepe Vide ne sonetov v Kurentu in še in še! Kaj ta „domača" učenost: Cankar veruje kot Goethe — „Goethe je bil ravnotak vernik kot Cankar" — je to kje dokazano? Morda se res ni mnogo pisalo o njegovem protestanstvu, pisalo pa se je o njegovem — poganstvu. Moremo o poganstvu govoriti ob Cankarju? Zdi se mi, da se je pripetilo Vidmarju to, kot svoj čas Sardenku: pisal je o sv. Alojziju, pa ga je označeval natanko z besedami, ki jih je jemal iz življenjepisa o sv. Stanislavu! Kako more človek s tako avtoriteto, kot jo pripisujejo Vidmarju, uporabljati sodbe: „se mi zdi," „ne morem" „nekakšen vernik nekakšnega boga"..., da je Cankar „dialektični materialist, pa spet, da ni," „da ne veruje v Boga, pa da veruje v boga" in podobno. Kratkomalo: v tem Vidmarjevem članku se vidi, kakšno Sizifovo delo opravljajo oni, ki po želji oblastnikov hočejo velikega etično-religioznega idealista napraviti za dialektičnega materialista, ko opisujejo to — kar ni bil, samo, da se ne bi dotaknili tistega, kar je bil. Bil namreč socialist dunajske socialistične šole, prav tiste, ki je ob Cankarjevi smrti zaustavila prodor ruskega boljševizma v Srednjo Evropo, tistega boljševizma, ki ga je Vidmarjeva OF na široko pahnila v Slovenijo!

To so dejstva. In kar se s tem ne ujema, je treba odkloniti in osmešiti, omalovaževati. Zato je „smešno", „neumestno" da, celo „neokusno" govoriti v Goethejevem stoletju o metafizičnih vprašanjih. Če ta vprašanja odstranijo iz Cankarja, da, lahko napravijo iz njega dialektičnega materialista, avantgardista jugoslovanske poti v socializem, ampak to ni zgodovinski Cankar, to je Cankar po Vidmarjevi podobi, katero oblikuje tako, kot je tistim prav, ki Cankarjeve slovesnosti prirejajo... „socialistom" Ribičičevega kova...

Mi pa vemo, da je Cankar napisal besede: „Živ je le Kristusov evangelij, in slavno se bo dopolnil." Cankar je bil — kristjan.

Kljub Vidmarjevi odklanjajoči olimpijski gesti vsega metafizičnega v Cankarju, bo ta Cankar ostal „socialist bolj iz Krista kot Marxa".

Včasih je Vidmar sodil drugače. Kdo se je spremenil in zakaj?

td

Potresna katastrofa v številkah

POMOČ PRIHAJA OD VSEH STRANI

Potres, ki se je začel s silnimi sunki v četrtek, 6. maja okoli 9. ure zvečer ter so ga čutili daleč po Evropi, je strahovito prizadel 42 občin v deželi Furlaniji-Julijski krajini, predvsem v Furlaniji in Beneški Sloveniji, pa tudi onstran meje v Jugoslaviji — v Posočju. Zahteval je veliko človeških življenj, a škoda je ogromna.

Po podatkih, ki so bili objavljeni v četrtek, 13. maja, so ugotovili 925 mrtvih. Ranjeno je bilo 1581 ljudi, pogrešajo pa jih okoli 400.

Potres je bil izredno močan. Po Richterjevi jakostni lestvici je dosegel 7 stopnjo, po Mercallijevi deveto. Bil je za stopnjo močnejši, kot leta 1963 v Skopju. Bil je v globini 15-20 km pod površino zemlje. Če bi bil manj globoko, bi razdejanje obseglo še druga področja kot Videm in Gorico.

Črta, katero je vzel potresni sunek, je segla od vzhodnega roba pordenonske dežele ob Tilmentu (kraji Pinzano, Vito d'Asio, Sequals), prešla mesto S. Daniele del Friuli, se znesla nad kraji Maiano, Buia, Osoppo, Forgaria, Trasaghis, nato prečkala železniško progo Videm-Trbiž, se zdivjala zlasti nad mesti Artegno, Huminom (Gemona) in Venzonem (Pušja ves), se zaletela v Tersko dolino, prek pogorja Mužci dosegla Rezijo, kjer je uničila glavna naselja kot so Ravenca (Prato di Resia), Bila (S. Giorgio), Njiva in Osojani, odtod pa prešla državno mejo na jugoslovansko stran, kjer je pustošila še v Breginju, Kobaridu in Tolminu.

Potres pa je objel še veliko večji prostor: čutili so ga v Ljubljani, Celju in Mariboru, na Dunaju, v Pragi, v vsej Švici, Bavarskih Alpih, južni Nemčiji. Seveda tam ni bilo razdejanj ali človeških žrtev.

Kot posledice potresa so tudi maše ponekod še vedno na prostem. Tudi nekateri župniki stanujejo po garažah ali šotorih.

Rimska vlada je za uničene kraje nakazala 382 milijard lir. Poleg tega bodo na voljo tudi precej veliki zneski, ki jih je prebivalstvo zbralo na pobudo raznih ustanov, še zlasti listov. Ta denar bo morda izročen neposredno prizadetim občinam.

Po dosedanjih cenitvah naj bi škoda v Furlaniji in Beneški Sloveniji znašala 1320 milijard lir, in sicer na zgradbah, to je na stanovanjskih hišah, šolah in cerkvah 400 milijard lir; javnih lokalih pa tudi trgovinah 90 milijard; poškodovanih ali uničenih je bilo 2.806 obrtniških delavnic, za obnovo bo treba 120 milijard lir. Industrijskih zgradb je bilo uničenih 240, za obnovo bo treba 200 milijard. Škodo v kmetijstvu cenijo na 410 milijard itd.

Kakor rečeno, je potres silno prizadel tudi Beneško Slovenijo, tako Tersko dolino in Rezijo; med prizadetimi vasmi naj omenimo še zlasti Bardo, Subid in Čenobole. Kakor je naglasil predsednik kulturnoprosvetnega društva „Ivan Trinko - Predan", je beneške Slovence še zlasti razveselil odmev, ki ga je povzročil potres med Slovenci v Trstu in na Goriškem. Prav od Slovencev je prispela v Beneško Slovenijo prva pomoč. Nekateri dijaki iz Trsta so kar na lastno pobudo potovali v Beneško Slovenijo, da bi pomagali prizadetemu prebivalstvu.

Slovenska skupnost je ob sodelovanju Slovenskega dobrodelnega društva ustanovila „Solidarnostni komite s prizadetim prebivalstvom."

Slovenska kulturno-gospodarska zveza je poskrbela za organizirano akcijo.

Potresni sunek, ki je tako hudo prizadel obširno področje Furlanije in Beneške Slovenije, se je s svojo razdejalno močjo znesel tudi nad Tolminsko in

(Nad. na 2. str.)

Karel Mauser med nami

Kakor smo že poročali v našem listu, se nahaja med rojaki v Argentini naš tako znan in priljubljen pisatelj Karel Mauser, ki je na obisku v spremstvu žene gospe Marije in svojega brata Otmarja Mauserja, člana NO in predsednika slovenskega društva Baraga iz Toronta, Kanade.

Pisatelj Karel Mauser je, skupaj z gospo in bratom, obiskal že mnogo naših ustanov, se sestal s prijatelji in znanci, obiskal naše Domove in tudi govoril na mnogih sestankih. Tako se je na državni praznik sestal s člani in prijatelji društva protikomunističnih borcev (poročilo glej na str. 3). Obiskal je tudi razne slovenske šole, kjer je z veseljem znova lahko spoznal, kako so njegova dela poznana tudi med otroki in kako priljubljen je med nami. V petek, 29. maja, so gostje iz Severa odleteli v Mendozo, da obiščejo tamošnjo slovensko skupnost, od koder so se vrnili v ponedeljek 31. v Buenos Aires, kjer bodo nadaljevali s svojimi obiski.

Posebej pa bi poudarili srečanje Karla Mauserja, gospe Marije in Otmarja Mauserja z mladino (glej poročilo na str. 3), ki se je v izrednem številu zbrala na sestanku v Slovenski hiši, in resnično z navdušenjem sledila besedam dragega pisatelja in se potem z njim dolgo razgovarjala. Prav ta vez, ki preko razdalj in časa druži tukaj rojeno mladino, ki živi v popolnoma drugem svetu, in slovenskega pisatelja iz Severne Amerike, je dokaz, slovenskega čutenja in poroštvo, da slovenstvo še dolgo ne bo zamrlo v svetu.

Pomanjkanje živil v ZSSR

DRAGINJA

V ZSSR, ki naj bi bila delavski raj, letno primanjkuje žita, tako da ga mora komunistična ZSSR uvažati iz kapitalističnih ZDA, kjer žita nikdar ne zmanjka.

Sovjetski gospodarstveniki so tudi tako odlični v svojih petletnih gospodarskih načrtih, da je zadnje tedne v ZSSR začelo primanjkovati tudi mesa, tako da je bila komunistična oblast prisiljena uvesti „brezmesne četrtke", ne da bi si jemala k srcu, da je uvedla „kapitalistični" način urejanja mesne proizvodnje z določitvijo brezmesnega dne.

Sovjetsko gospodarstvo pa je zadnje mesece zašlo še nižje, tako, da je začelo v Moskvi in drugih sovjetskih mestih primanjkovati tudi drugih živil. Pomanjkanje se tako širi in je zajelo tak obseg, da je ponekod prišlo do nemirov in stavk.

Poročila govorijo o stavkah v sovjetskih pristaniščih ob baltskem morju, predvsem v latvijski Rigi ter o demonstracijah, med katerimi je prebivalstvo razbijalo razne živilske trgovine v Rostovu in Kijevu v Ukrajini.

V Moskvi gospodinje, ki so že itak vajene pritrgovanja, zadnje tedne težko dobijo perutnino, kavo, poper, sadje, zlasti jabolka in pomaranče in vrsto zelenjave, vključno čebulo, grah in zelje.

Nekatera teh živil pa je bilo možno kupiti na stojnicah, na katerih prodajajo svoje zasebne pridelke okoliški kmetje, toda za drag denar. Tako je na takih stojnicah glavica česna stala prejšnji teden 1,45 ameriškega dolarja, majhen šop radiča pa pol dolarja.

SOVJETSKA POLICIJA IN TUJI ČASNIKARJI

Sovjetski tednik Literaturnaja Gazeta je v svoji zadnji številki obtožila tri severnoameriške dopisnike tiskovnih agencij v Moskvi vohunstva v prid CIA-e. Obtoženi so George Krimsky, dopisnik Associated Press-a, Christopher Wren, dopisnik New York Timesa in Alfred Friendly, dopisnik News week-a.

Kakor je znano, sovjetska policija prepoveduje tujim dopisnikom v Moskvi svobodno gibanje po ZSSR. Sovjetskemu prebivalstvu je namignjeno, naj ima čim manj stikov s tujimi dopisniki, le-ti pa tudi ne smejo govoriti s katerim koli sovjetskim državljanom.

Tudi diplomati so nastanjeni v posebnih stanovanjih, ki jih sovjetska policija uradno smatra za „diplomatska", dopisniki pa jih imenujejo „ghetos", ker so dan in noč zastražena z oboroženo policijo, ki zaznamuje vse njihovo gibanje. Sovjetski državljani ne smejo vstopiti v ta stanovanja brez posebnega dovoljenja. Samo sovjetskemu osebju, ki je uslužbeno pri tujih dopisnikih, je vstop dovoljen.

Dopisniki nimajo dostopa do neuradnih informacij, temveč le do takih, ki jih že prej objavi sovjetska uradna agencija Tass ali pa sovjetski tisk.

Če hočejo potovati v katerikoli redek kraj, ki jim je dovoljen, morajo tuji dopisniki zaprositi 48 ur pred svojim odhodom za dovoljenje za obisk dotičnega kraja, sporočiti policiji pot, kjer bodo potovali in vozilo, s katerim bodo potovali. Ko dospejo v namenjeni kraj, jih takoj prevzame pod neposredno kontrolo krajevna KGB s svojimi agenti, ki jih odkrito zasledujejo noč in dan. Policijski agent stoji tudi pred spalnico dopisnika vso noč, da ga nato naslednji dan spremlja od prvega trenutka dalje.

Dopisnik New York Timesa Christopher Wren je zanikal obtožbo Literaturnaje Gazete, isto sta storila Krimsky in Friendly. Wren je istočasno pismeno zahteval od glavnega urednika Literaturnaje Gazete, Čakovskega, naj obtožbo javno dokaže in naj dokaže avtentičnost „protestnih pisem", ki da jih je Literaturnaja Gazeta dobila iz Moskve, Tbilisa in Tallina, kakor trdi njeno uredništvo.

Prav tako je Wren zahteval, naj Čakovsky da pisma na vpogled uredništvu New York Timesa v New Yorku, če pa jih iz kakršnih koli razlogov ne more pokazati, potem pa mora v prihodnji številki Literaturnaje Gazete objaviti umaknitev obtožbe.

Wren je protestiral tudi v sovjetskem zunanjem ministrstvu.

Dasi opazovalci menijo, da Wrenu Čakovsky ne bo odgovoril, prav tako ne sovjetsko zunanje ministrstvo, pa ugotavljajo, da se je prvič zgodilo, da so ameriški dopisniki tako odločno nastopili v Moskvi proti sovjetskim nakanam, in so o sovjetskem zatiranju svobodnega časnikarstva poročale vse svetovne tiskovne agencije in časopisje.

KISSINGER bo spet potoval v latinsko Ameriko. V Dominikanski republiki in Boliviji bo 6. in 7. junija, 8. in 9. junija pa se bo udeležil zasedanja Medameriške organizacije v Santiagu, Čile. Od tam bo odletel v Mehiko, od koder se bo vrnil 13. junija v ZDA.

Mednarodni teden

PREDSTAVNIKI 13 držav izvoznic petroleja (OPEC), ki so se sestali na otoku Bali v Indoneziji na zasedanje, se niso mogli zediniti na vprašanju, ali naj ceno petroleju zvišajo ali naj še naprej obdržijo sedanjo ceno zamrznjeno. Ker niso prišli do soglasja, so sklenili, da bo cena petroleju ostala nespremenjena vsaj do letošnjega decembra, ko se nameravajo spet sestati in se znova odločati. Gospodarski ministri Zahodnega sveta so z veseljem sprejeli na znanje sklep o nespremenjeni petrolejski ceni.

AMERIŠKI senatni obveščevalni odbor je sklenil objaviti novo poročilo o okoliščinah Kennedyjevega umora v Dallasu, novembra 1963. V poročilu omenjeni odbor navaja možnost, da je bil umor Kennedyja maščevanje za poskuse umora kubanskega diktatorja Castra, ki jih je pripravljala CIA.

CASTRO je po ovinkih sporočil Kissingerju, da bo Kuba do prihodnjega leta umaknila svoje vojaštvo iz Angole. Kissinger je takoj izjavil, da „ZDA smatrajo ta Castrov korak za pozitiven," in so v Washingtonu takoj začeli znova govoriti o možnostih normalizacije odnosov med ZDA in Kubo.

AMERIŠKI PREDSEDNIK FORD je v volilni kampanji izjavil, da bo njegova vlada po volitvah vzpostavila redne diplomatske odnose z rdečo Kitajsko in morda ukinila odnose s Taiwanom.

Iniciación al comercio internacional

Curso universitario de economía

Pod zgornjim naslovom in podnaslovom je v založbi Siglo veintiuno de España editores S. A., ki ima svoji podružnici tudi v Mehiki in v Buenos Airesu, izšel univerzitetni učbenik o mednarodnem gospodarstvu izpod peresa univ. prof. dr. Ljuba Sirca.

Naši bralci se spominjajo, da smo pred nedavnim poročali v našem tedniku o dveh Sirčevih univerzitetnih ekonomskih učbenikih, ki ju je napisal za uporabo na univerzi v Glasgowu. Original: Outline of international trade; commodity flows and division of production between countries je bil sedaj preveden v španščino in natisnjen v Madridu lanskega oktobra, od koder smo jo sedaj dobili v uredništvo.

O španskem prevodu ne bomo posebej razpravljali, saj je dobeseden prevod angleškega originala, ki smo ga našim bralcem svoječasno prikazali in ocenili kot odličen pripomoček ne samo univerzitetnim študentom ekonomije, temveč vsem, ki imajo kakor koli opravka s problemi mednarodne trgovine bodisi teoretično ali praktično.

Življenjepis dr. Gregorija Rožmana

PRED IZIDOM TRETJE KNJIGE

Dr. Jakob Kolarič, življenjepisec škofa dr. Gregorija Rožmana, te dni zaključuje 3. knjigo orisa njegove velike osebnosti. Prvi del rokopisa za zadnjo knjigo je že v tiskarni Mohorjeve v Celovcu. Zaposlen je še s spopolnitvijo in formulacijo zadnjih poglavij. Zaradi obilnega gradiva je obseg knjige močno narasel, toda vsako črtanje skrbno sestavljenega in precizno dokumentiranega spisa bi zmanjšalo ne samo zanimivost, temveč tudi dragoceno zgodovinsko vrednost knjige. Življenjepis opisuje namreč škofovanje dr. Gregorija Rožmana v dobi komunistične revolucije v Sloveniji in nam bo prvič podana dokumentirana podoba velikega slovenskega moža iz tiste dobe.

Dokumentarno so obdelane okoliščine, v katerih se je gibal in na katere je vplival in odločal ter soodločal dr. Gregorij Rožman, obdelano je vprašanje tkim. domobranske prisege, za koga je škof interveniral, kaj zvemo iz vatikanskih dokumentov, kako je šel škof v tujino, itd. Vsaka trditev je utemeljena, dokumente navaja dr. Kolarič v knjigi dobesedno.

Natis in izdaja te nove obširne, a nujno potrebne zgodovinske knjige, bo za celovško Mohorjevo vsekakor težko breme. Zato tako ravnatelj Družbe sv. Mohorja v Celovcu, msgr. dr. Janez Hornböck, kakor tudi pisec dr. Jakob Kolarič, pozivata vse svobodoljubne Slovence po svetu, da bodo knjigo prav gotovo kupili, še prej pa storili prav, če bi izdajo tudi podprli z darovi v knjižni sklad. Pozivu se pridružuje tudi Svobodna Slovenija.

Vsi darovi naj se pošiljajo na naslov: Msgr. Janez Hornböck, ravnatelj, Viktringer Ring 28, A-9020 Klagenfurt, Austria, Europa.

Razveseljiv dokument

V sklopu načrtnega narodnostnega preganjanja Primorskih Slovencev po Italijanih, je kot kleno zrno med snetjo dolnje navodilo videmskega nadškofa msgr. Alfreda Battistija:

„Dejstvo je, da živi v videmski nadškofiji poleg furlanske in nemške skupnosti na ozemlju, ki obsega obmejni pas od Idrijce do Trbiža tudi skupnost vernikov s slovenskim jezikom.

V svetu, ki postaja vedno bolj pluralističen, je tudi Cerkev, ki hoče vršiti svoje vesoljstveno poslanstvo, poklicana, da se vključi v razne kulture, ki jih je svet poln.

Poleg tega, če pomeni binkoštni dan božje posvečenje vseh jezikov in sam Sveti Duh naroča oznanjati in proslavljati božje čudeže v raznih jezikih, mora Cerkev ob zavesti svoje univerzalnosti pronicniti v kulturo in okolje vsakega ljudstva, spoštujoč njih običaje, navade in izročila, da tako bolj uspešno posreduje evangeljsko poslanico.

Cerkev, ki je občestvena, ima vedno tudi vodoravno razsežnost, da veže razne narodnostne skupnosti v območju svoje škofije v enoto, odkoder prejemajo te skupnosti pristno poznavanje vere in smernice za krščansko življenje, polnost sredstev milosti in nadnaravni posvečujoči vpliv ljubezni.

Imajoč moj spoštovani prednik vse to pred očmi, je ustno priznal in odobril rabo slovenskega jezika v bogoslužju, ki je bil vedno prisoten skozi vsa stoletja v Beneški Sloveniji. Smatram za nujno in koristno, da v duhu in na podlagi dekretov zadnjega vatikanskega koncila s tem dokumentom, na uraden in javen način, to odobrim ter potrdim rabo bogoslužnih knjig v slovenskem jeziku, ki že imajo dolžno odobrenje pristojnih cerkvenih oblasti v vseh župnijah naše škofije, kjer se govori slovensko v soglasju z dušnopastirskimi potrebami ter ob preudarni sodbi duhovnika in v povezavi s prebivalstvom. Naj se ima pri tem pri bogoslužnem slavju poseben ozir na tiste navzoče vernike, ki slovenščine ne razumejo.

Pozivam furlanske duhovnike, ki so že bili ali še bodo poslani v župnije, kjer se govori slovensko, da se slovenščine nauče, jo cenijo in uporabljajo kot izraz evangeljske ljubezni do prebivalstva ter njegovih visokih človečanskih in verskih vrednot.

Domačim duhovnikom ali drugim, ki tam vršijo svoj apostolat, izražam in obnavljam svojo solidarnost, svoje spoštovanje in svojo prisrčno zahvalo za modro opravljeno delo in za velikodušno predanost, ki so jo vedno izpričevali do lastnega ljudstva, trudeč se usoglasiti ljubezen in zvestobo do slovenskega jezika in kulture z lojalnim in iskrenim spoštovanjem do državnih zakonov. Pozivam duhovnike, da ko skrbijo za vernike, služijo Gospodu Jezusu, ki je častitljivo navzoč v krajevnih cerkvah s slovenskim jezikom, kjer je vera še vedno tako globoka.

Odkrivajoč v srcu in zgodovini tega prebivalstva skrito Kristusovo prisotnost, naj dušni pastirji svojim vernikom posredujejo tisto veselje in neizmerno upanje, ki ju naš čas tako zelo potrebuje in sta bila čast in slava apostolov in cerkvenih očetov.

+ Alfred, nadškof"

POTRESNA KATASTROFA

(Nad. s 1. str.)

Posočjem sploh. Tu sicer ni zahteval človeških žrtev kot v sosednji Furlandiji, prizadejal pa je zelo veliko gmotno škodo; saj so doslej v sami tolminski občini našteli že okoli 4500 poškodovanih poslopij.

Najhujši položaj je v Breginju nad Kobaridom in v Podbeli ob Nadiži, vendar je ni vasi v Soški dolini — od Bovca do Solkana — kjer ne bi na zgradbah zaznamovali večje ali manjše škode.

Izvršni svet Slovenije je določil, da dodeli za prvo nujno pomoč milijon novih dinarjev. 800.000 dinarjev je namenjenih občini Tolmin, ostalo pa občini Nova Gorica. Tudi zvezni izvršni svet je nakazal za potresno področje vsoto enega milijona novih dinarjev.

Medtem se nadaljuje solidarnostna akcija, ki jo podpirajo ustanove, organizacije in podjetja iz Slovenije.

Na področju so vse ceste prevozne. Tudi železniška proga Nova Gorica-Jesenice je nepoškodovana in so nanjo vtirjeni vlaki, ki sicer povezujejo Italijo z Avstrijo preko Trbiža; saj je proga Videm-Trbiž pretrgana. Uprava italijanskih železnic ne ve, koliko časa bo potrebovala za vzpostavitev proge. Govorijo, da utegne prekinitev trajati tudi dva meseca.

Kakor je Tolminsko v Sloveniji za jugoslovansko mejo obiskal predsednik Izvršnega sveta Slovenije (vlade) inž. Andrej Marinc, tako je poručeno področje na italijanski strani obiskal italijanski ministrski predsednik Moro v spremstvu notranjega ministra Cossige. Po obisku beneške Slovenije in Rezije sta se vrnila v Rim, kjer je Cassiga na televizijski oddaji govoril o razmerah na prizadetem področju. Dokazal je žalostno dejstvo, da rimska vlada malo, ali nič ne ve, kakšna manjšina živi na italijanskem severovzhodu. Dejal je, sicer, da so ljudje v Reziji gostoljubni in pogumni pa dodal, da „govorijo neke vrste ruski jezik."

Plamen bo plamen vnel

(Misli iz govora prof. Tineta Vivoda na proslavi 15-letnice Slovenskega doma v San Martinu):

„Po Slovenskem dnevu v San Justu in lujanskem romanje smo se vrnili poživljeni in okrepčani na svoje domove.

Kot da smo šli v jutru vélike sobote s podružnic na faro po žegnan ogenj in znjim zakurili na domačem ognjišču. Plamen je plamen vnel. Tako notranje bolj povezani in za delo pripravljeni praznujemo 15-letnico blagoslovitve vašega Doma.

Slovenski ideološki naseljenci smo zgradili v zdomstvu svetu 26 oporišč svobode, krščanstva in slovenstva, 26 kotičkov domovine.

Sanmartinski kotiček domovine! Tudi Tebe je zgradila v napornem delu preizkušena roka slovenskega emigranta in bdi nad Teboj, da ne bi ugasnil v njem tisti notranji plamen, zaradi katerega je bilo zgrajeno to malo narodno svetišče.

Sanmartinski kotiček domovine! Kamor se povračate izseljenci, kjer govorita slovenski duhovnik in slovenski izobraženec vam in vašim otrokom o veri, o domovini, o slovenski kulturi, o naših žrtvah; kjer se mladi rod poleg vas kulturno uveljavlja, dokler sam ne bo prevzel to delo v svoje roke.

Čestitamo vsem ustvarjalcem življenja v Domu in čuvarjem svobode, krščanstva in slovenstva v njem. Spoštljiv spomin pokojnim pionirjem, mecenom in mentorjem Doma. (svétnik Škulj, Marjan Marolt). Plamen je plamen vnel! To bodi vaša zahvala znanim in neznanim dobrotnikom Doma!

Bog naj jim vse to povrne!

———

Odkod jemljejo slovenski ideološki naseljenci v svobodnem svetu že nad 30 let svojo moč? Naj nam odgovori naš dragi zdomski pisatelj Karel Mauser: „Iz tistega duhovnega bogastva, ki se je sprostilo v hipu, ko je toliko tisočev naših bratov v mukah odšlo s tega sveta. To sproščeno bogastvo, ki je postalo last naroda, se je razlilo čez vse naše delovanje, to sproščeno bogastvo je dejansko tisti temelj, na katerem stoji in raste naše emigrantsko življenje." (Vestnik, 4-6, 1975).

Pred leti sem obiskal špansko katedralo v Valle de los Caídos, ki je posvečena žrtvam španske revolucije. Bil sem tudi v Vetrinju in Teharjih, na Orlovem vrhu in v Kočevju in na Turjaku. Tudi naše žrtve bodo nekoč dobile svoj posvečeni monumentalni grob.

Prosim vas, da z enominutnim molkom počastimo spomin naših nepozabnih bratov, padlih domobrancev in žrtev revolucije!

———

Govorniki v San Justu in Lujanu so zajeli slovensko problematiko v Argentini in vsi se zavedamo, da nas v teh časih ne bo reševalo sentimentalno slovenstvo.

Dovolite, da se nekoliko zadržimo pri mladinskem vprašanju!

Zmeda današnjih dni trka na vrata družinskih in krajevnih domov. Silna je borba za mladino, ki se bo morala svobodno odločiti za dobro proti zlu. V teh časih nihče ne more biti nevtralen! Če mladine ne bomo organizirali in pridobili mi, dobro vemo, kdo jo bo priklenil nase. Kakor velja za posameznika, velja tudi za življenje vsake skupnosti, da zložne poti ne vodijo visoko. Visok cilj je za vso slovensko skupnost v Argentini: dvig našega šolstva na stopnjo od države priznane dvojezične ustanove.

Težišče življenja se premika od dela v prosti čas. Kako odločilen je prosti čas za mladino! Že v osnovnošolski dobi mora otrok dobiti v družini trdne temelje tudi za svoj prosti čas.

Vemo, da je doba od 8 do 11 let najbolj primerna za učenje jezikov, športov, inštrumentov, itd. Vsak ni za vse. Če kje, velja tu načelo svobodne izbire. Mladostniku postanejo stene domače hiše preozke. In ko išče svojo zaposlitev in družbo v prostem času je od doma usmerjen in nanjo pripravljen. Krajevni domovi pa mu po svojih močeh nudijo nadaljnje možnosti.

Vsi pa čutimo, da je treba to stanje izboljšati.

Imamo lepo število — gotovo okoli 150 mladih ljudi —, ki so v Argentini dokončali svoje študije in dosegli ugledna mesta. Mnogi med njimi se za našo mladino zanimajo in jo podpirajo. Vsi pa vemo, da je teh mladih ljudi še premalo. Ta druga generacija, povezana s prvo, bo najboljša opora dozorevajoči mladini, da bo odkrila svoje sposbonosti in jih razvila in kot tretji rod enkrat prevzela delo v slovenski skupnosti.

Vrnimo se še k naši drugi generaciji. Že zaradi svojega osebnega razvoja bi ti, v Argentini dorasli Slovenci, ne smeli zapreti slovenskih vrat za seboj. Ko prebiramo Zbornike Svobodne Slovenije, najdemo izjave najodličnejših Slovencev v svobodnem svetu. Vsi zatrjujejo, da jih njihov slovenski izvor in zvestoba slovenski tradiciji nista nikdar ovirala.

Ob petnajstletnici blagoslovitve vašega Doma, vam želimo, da bi našli čim več opore v tej drugi slovenski generaciji.

Prišla bo nova pomlad in z njo nove, verne in srečne slovenske družine.

Draga dekleta, dragi fantje! Ob petnajstletnici blagoslovitve vašega Doma, ste spet lahko ugotovili, da Domovi slovenskih protikomunističnih izseljencev niso in ne morejo biti navadni argentinski klubi, ki s primerno udobnostjo skrbijo za razvedrilo svojih članov in za svoj gospodarski uspeh. Naši domovi so mnogo več!

Zate, drago dekle, zate, dragi fant pa velja:

Ti si Slovenec, rojen v Argentini, sin ideološkega emigranta. Živiš in rasteš iz dveh domovin in iz dveh kultur. Iz prve domovine in kulture živiš in rasteš po svojem državljanstvu, splošni izobrazbi in poklicu; iz druge domovine, vere in kulture pa rasteš po svojem izvoru in zahtevah svojega bistva.

Če komu to ni všeč, je njegova škoda, ne tvoja!

Nikdar ne boš za nič prikrajšan, če ohraniš slovensko zavest.

Spoštovani!

Zahvalimo se dobremu Bogu, da smo dočakali današnji dan; prosimo ga, da bi prva in druga generacija, trdno povezani med seboj, pripravili srečo tretjemu in četrtemu rodu!

Plamen je plamen vnel.

Plamen bo plamen vnel!

Novice iz Slovenije

NAVČEK ZA NAVJE — Janez Cetin, učenec 7. F razreda osnovne šole Valentina Vodnika v Ljubljani je v Delu 9. aprila objavil pismo: NAVČEK ZA NAVJE. Takole piše: „Pred tedni sem se zgrozil, ko sem prišel na Ljubljansko Navje (za katerega je naredil načrte pok. arh. Jože Plečnik, op. Svob. Slov.). Zapuščeni spomeniki naših velikih kulturnih mož so malodane rotili, naj se jih kdo usmili. Razpokani zidovi, polomljena vhodna vrata, prevrnjeni spomeniki, odpadki. Kje je naša kulturna zavest, kdo mora skrbeti za našega prvega pesnika?

O Navju smo že veliko pisali, a malo naredili; le nekajkrat so bežigrajski gimnazijci prostovoljno postorili najnujnejše. Predlagam, da bi akcije spet organizirali in da bi v njih sodelovali učenci iz srednjih in osnovnih šol."

Pripomba Svobodne Slovenije: Vse lepo, dragi Janez, učenci boste morda res odnesli odpadke in pometli smeti, toda razpokanih zidov in polomljenih vrat ter razbitih spomenikov z najboljšo voljo sami ne boste mogli popraviti. Potrebna bi bila pač strokovna pomoč zavoda za spomeniško varstvo, te pa od nikoder iz čisto enostavnega razloga ne bo, ker na Navju pokopani kulturni — za politične velikane nisi zvedel — pač niso bili — komunisti...

LJUBLJANA — Delegati na seji predsedstva Zveze socialistične mladine Jugoslavije so se 18. aprila pritoževali nad kupi gradiva, ki ga dobivajo za delegatske seje. Ti kupi so tako obsežni, da jih niti ne morejo prebrati. In za to zadnjo sejo so imeli pred seboj „corpus delicti" — gradivo za to sejo je tehtalo „samo" kilogram...

TRBOVLJE — 3. maja 1976 se je prvič pokadilo iz 360-metrskega dimnika termoelektrarne Trbovlje. Ta dimnik je najvišji v Evropi in šesti najvišji objekt na svetu. Prebivalci okoli Trbovelj bodo sedaj dihali nekoliko čistejši zrak.

MARIBOR — Hladni val, ki je zajel Slovenijo v začetku maja, je povzročil veliko škodo zaradi slane na sadnem drevju. Največ škode, ki pa uradno še ni ocenjena, je bilo na Štajerskem, kjer so že cvetele hruške in jablane. Mraz ni prizanesel niti Primorski, kjer bo ponekod kar za polovico manj pridelka; na Dolenjskem je mraz škodil v glavnem hruškam, dočim jablane še niso cvetele.

MARIBOR — V mariborskem likovnem salonu Rotovžje je v začetku maja razstavljalo 26 slovenskih slikarjev. Razstavo je pripravilo Društvo slovenskih likovnih umetnikov; razstava pa nudi vpogled v vse, kar je bilo ustvarjenega v zadnjih letih v slovenski likovni umetnosti. Tako vsaj piše ljubljansko Delo 5. maja, ker da so na razstavi najnovejša dela več rodov likovnikov.

VELENJE — V Velenju se je od 7. do 9. maja srečalo 130 otrok-lutkarjev iz raznih šol v Sloveniji. Prikazali so 16 predstav iz različnih lutkovnih tehnik. Sodelovale so skupine iz Ljubljane, Kranja, Portoroža, Murske Sobote; Slovenskih Konjic, Žalca, Gotovelj, Tišine, Brežič, Maribora, Velenja, Novega mesta in Puconcev.

RADENCI — V hotelu Radin so direktorji Gorenja, Avtoradgona in poslovnega združenja projektantov Slovenije v Consortium podpisali sporazum o sodelovanju za uresničitev koncepta industrijske gradnje stanovanj v betonski in kovinski nosilni konstrukciji na principu celic.

IDRIJA — Idrijski rudnik živega srebra je spet v težavah. Že lani so zaradi padca cen na svetovnem trgu vskladiščili 316 ton te kovine v vrednosti 51 milijonov dinarjev v upanju, da se bodo cene dvignile. Toda cena je ostala na isti višini, zato se bodo zaloge do konca leta zvišale na 467 ton. Rudnik namreč upa, da bodo cene na svetovnem tržišču le zrasle. Ob takem položaju pa je rudniku pričelo primanjkovati obratnih sredstev. Prosili so za pomoč, sicer bodo morali zaloge razprodati po sedanjih svetovnih cenah. To pa bi naneslo kar 43 milijonov dinarjev izgube, s tem pa tudi ukinitev obrata, ki je stoletja pomembno prispeval k razvoju slovenskega gospodarstva.

Umrli so od 7. do 10. maja 1976:

LJUBLJANA: dr. Janez Kavec, up. pom. javnega pravobranilca; Jože Hribar, 76, up.. borec za sev. mejo; Urška Zidarič; Anton Jug, up. delavec; Anton Sporn, up. pravni svetnik; Milena Prolič r. Novak; Olga Kramer, 86, up. učiteljica; Terezija Šabec r. Cijan; Josip Pleško, up., kor. borec, 80; Marija Hauschild r. Urbančič; Milica Hrovat r. Jovanovič. Valentina Gašperšič, prof. geografije; Francka Urbas r. Jarc; Ivanka Artač r. Vinšek; Valentina Kavčič, up.; Alojz Peinčič, dipl. pravnik; Marija Štefman r. Kolenc; Alojzij Baloh, up., 86; Marija Zore r. Vidic, 76; Karel Podbregar, 88. Andrej Belič, Jernejčev ata z Viča, posestnik, 79.

RAZNI KRAJI: Franc Jež, up., Utik; Fridl Henigman, up., Ribnica na Dol.; Janez Čanželj, žel. usl., Mirna peč; Jože Urek, obratovodja, Zg. Hoče; Marica Zupan, Celje; Ivan Orehek, Domžale; Albin Štok, Trbovlje. Terezija Les r. Oštrbenk, Čatež; Frančiška Lotrič r. Pintar, Svebova mama, 91, Dražgoše; Jože Sršen, up. pleskarski mojster, Domžale; Rozalija Javoršek r. Zuntar, 80, Celje; Ivan Limbek, up., Domžale; Ludvik Weber, 72, Jesenice; Franc Zaman, žel. up., 69, Šmartno pri Litiji; Emil Vehovar, up., Sava pri Litiji. Bruno Inkret, up. sodnik, Celje; Neža Brodarič r. Sepohar, 86, Rosalnice.

Žegnanje pri Mariji Pomagaj

Med razne manifestacije naše skupnosti, ki so postale že tradicionalne in so prirasle v srca rojakov, spada gotovo vsakoletno žegnanje v slovenski cerkvi Marije Pomagaj. Zadnjo majsko nedeljo ta prireditev zbere rojake iz področja Velikega Buenos Airesa, ki prihitijo k verskim obredom, da počastijo božjo Mater v podobi Brezjanske Marije, in da z udeležbo na žegnanjski prireditvi tudi gmotno podpró našo cerkev.

Letos smo slavili že drugo obletnico, kar je bila cerkev blagoslovljena. Slavje se je začelo s koncelebrirano sv. mašo, kateri je petje slovenskega pevskega zbora Gallus, pod vodstvom dr. Julija Savellija, dalo svečan izraz.

Med sv. mašo je na zbrane rojake, ki so se udeležili žegnanja v res lepem številu, naslovil nagovor, v katerem je med drugim dejal:

„Ko smo se odločili zidati cerkev Marije Pomagaj pri Slovenski hiši, smo imeli namen, naj bi bil to simbol povezanosti velike slovenske družine v Argentini. V teh letih prihoda v Argentino smo se razkropili po vsej deželi, vendar nam je ostala želja in potreba ostati skupaj. To željo skupnosti naj nam ohranja naše osrednje svetišče Marije Pomagaj, h kateri hodimo ne le takrat, kadar smo v stiski, temveč tudi sicer se ob njej zbirajmo. Kot smo se v pretekih letih trpljenja zbirali ob Mariji, posebej v ljubljanski stolnici, pa tudi v drugih svetiščih širom Slovenije, ostanimo tudi v izseljenstvu ob njej.

Opominjajo nas v tej cerkvi Jezus, ko nam v čase urejenega gmotnega položaja kliče: „Iščite najprej božjega kraljestva," da skrbimo za duhovno stran našega življenja. Marija nas spominja preteklih let in ko prav ob tej cerkvi stojijo naše najpomembnejše kulturne ustanove: šole, listi in organizacije, nas Marija opominja, kako je potrebna formacija za življenje teh let mladim in doraslim. — Žrtve, katere imajo spomenike prav v tej cerkvi, nas sprašujejo: kaj mislimo in delamo po teh letih. Da se ne kesamo našega stališča in ne sramujemo, kar smo storili pred leti v Sloveniji, ko smo se borili z brezbožnim komunizmom. Za resen odpor temu brezboštvu komunizma, ki grozi tudi v tej deželi, je potrebna resna formacija, ki jo dajejo ustanove, ki delajo in živijo v okrilju te cerkve.

Zahvalimo se Mariji za varstvo v tem letu in jim priporočimo naše življenje, posebej resno posvetitev presv. Srcu Jezusovemu in Marijinemu."

Po sveti maši je sledil odmor za kosilo. Rojaki so med njim, ko so imeli priliko tudi za medsebojen razgovor, lahko sodelovali tudi pri raznih igrah (srečke) in na ta način podprli to našo ustanovo.

Žegnanje pa se je zaključilo ob štirih popoldne s petimi litanijami Matere božje, s katerimi so buenosaireški Slovenci znova izpričali svojo vero v Boga in ljubezen do Marije, kateri na čast so zgradili res lepo svetišče v središču narodnega in verskega življenja naše skupnosti.

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebne novice

Krst. V Slovenski cerkvi Marije Pomagaj je bil krščen v nedeljo 30. maja Janez Karel Truden, sin Janeza in ge. Delije roj. Savnik. Botrovala sta Anton Truden in Alojzija Dimnik. Krstil pa je delegat msgr. Anton Orehar.

Ana Kogoj roj. Jeram - umrla. Dne 19. maja je umrla staronaseljenka gospa Ana Kogoj rojena Jeram, znana in spoštovana med naseljenci, ki so prišli v Argentino pred drugo svetovno vojno. Bila je doma na Vrhu pri Bukovem na Primorskem in je prišla v Argentino leta 1929. Rada se je udeleževala predvojnega slovenskega društvenega življenja, ki ga je vodil rajni msgr. Janez Hladnik. Pokopana je bila dne 20. maja na pokopališču Chacarita. Pogreb je vodil g. Jože Škerbec. Izražamo globoko sožalje možu Mirku Kogoju, sinu Ferdinandu in vsemu sorodstvu.

"BARILOŠKI PEVČKI" SPET V BUENOS AIRESU

Ljubiteljem zborovske glasbe sporočamo, da bo sredi junija ponovno prišel v Buenos Aires "Bariloški otroški in mladinski zbor", ki ga vodi naša rojakinja Lučka Kralj-Jermanova in v katerem poje tudi vrsta slovenskih otrok.

Zbor bo sodeloval na dveh koncertih slovite Camerate Bariloche ter imel tudi samostojen koncert. Prvič bodo nastopili v Teatro Argentino (La Plata) skupaj s Camerato. Drugi koncert (ponovitev) bo v prestolnici v Teatro Coliseo (Amigos de la Música), kamor so bili na koncertu Camerate povabljeni kot solisti. Pri osrednji točki teh koncertov nastopi tudi Slovenski oktet iz Buenos Airesa.

Deloma a capella deloma ob spremljavi komornega orkestra bodo pevčki imeli še koncert religiozne glasbe v Osrednji Metodistični cerkvi (Rivadavia 4040) in sicer 17. junija. Podrobnosti in spored bomo objavili v prihodnji številki.

Pevčkom, zlasti pa gospe Lučki Jermanovi, katere zbor je pred meseci bil označen kot zbor, ki po svoji kvaliteti ne zaostaja za znanimi evropskimi zbori, želimo obilo uspeha in jim že danes kličemo: Dobrodošli!

BUENOS AIRES

Mladinski sestanek

Svoje vsakomesečno mladinsko srečanje sta Slovenska dekliška organizacija in Slovenska fantovska zveza pripravila 23. maja. Razlog, da ni bilo na tradicionalno nedeljo, je bil obisk pisatelja Karla Mauserja iz Clevelanda.

Sv. mašo je daroval g. Gregor Mali; udeležilo se je je veliko število mladih, nad 200 jih je bilo. Iz njih grl so se širile njim primerne cerkvene pesmi, za konec pa so ob spremljavi orgel zapeli še mogočno „Marija skoz' življenje". Po maši je bil pripravljen okusen zajtrk.

Običajna dvorana v kateri je sestanek ponavadi, je bila za to priliko premajhna, zato je odbor pripravil sestanek v glavni dvorani. Na zastoru so obkrožali napis „Dobrodošli" naslovi pisateljevih knjig. Ko je stopil v napolnjeno dvorano pisatelj Karel Mauser z gospo Marijo in bratom Otmarjem jim je zbrana mladina navdušeno ploskala v pozdrav. Pisatelj se je zahvalil in v kratkem nagovoru vzpodbujal k delu in edinosti v miselnosti. Zatem so imeli prisotni priložnost spraševati ga o najrazličnejših temah: o slovenskem življenju v Severni Ameriki, poznanju političnega položaja Argentine, o njegovem ustvarjalnem delu.

Ob koncu mu je predsednica SDO Helena Loboda izročila v spomin na ta dan pergament s podpisi vseh navzočih, nakar so vsi stoje zapeli Mladinsko himno.

Mladi so odšli prav zadovoljni in bodo ta sestanek gotovo še dolgo imeli v spominu. GB

PRISTAVA (Castelar)

Prijateljsko snidenje s pisateljem Karlom Mauserjem

Društvo slovenskih protkiomunističnih borcev je na argentinski državni praznik, 25. maja, pripravilo na Pristavi prijateljsko snidenje svojih članov in prijateljev s pisateljem Karlom Mauserjem, njegovo soprogo gospo Marijo in Otmarjem Mauserjem. Tega snidenja, ki je bilo združeno z asadom, se je udeležilo izredno lepo število rojakov in rojakinj, ki so živahno pozdravili in se rokovali z dragimi gosti. V imenu DSPB je goste pozdravil starešina Slavko Urbančič.

Ob koncu kosila je Buenosaireški oktet ubrano zapel na čast gostom troje pesmi, nakar se je dvignil pisatelj Karel Mauser in se zahvalil borcem za povabilo na to lepo snidenje. Povedal je, da si je ves čas bolezni želel zopet obiskati Slovence v Argentini. Ta želja se mu je po božji dobroti uresničila. Dalje je pisatelj Mauser prosil vse rojake, da naj se varujejo medsebojnih sporov in napadov zaradi stvari, ki so malenkostne in nepomembne, in naj se trudijo za edinost in bratsko povezanost. Izrazil je veliko veselje nad tem, da vidi na tem snidenju poleg starih, v bojih preizkušenih borcev, tudi toliko mladine, ki bo prevzela naše delo in bo nosilka naših idealov v prihodnosti. Tudi se je toplo zahvalil pevcem za lepo petje.

Nato so se vsi trije gosti iz ZDA podali na ogled Zavetišča škofa dr. Gregorija Rožmana in na grob Vuleta Rupnika, skupaj s predsednikom Zavetišča Matevžem Potočnikom in gospo Zinko Rupnikovo. Na grob rajnega Vuleta sta Karel in Otmar Mauser položila šopek rož.

SAN MARTIN

Filmski večer

V soboto, 22. maja, je bil v Slovenskem domu v San Martinu Filmski večer, ki ga je obiskalo nad sto rojakov. Po uvodnih besedah Stanka Oberžana je kulturni referent Zedinjene Slovenije Lojze Rezelj podal pregledno sliko Slovencev v Nemčiji. Slediti bi moral film o življenju Slovencev v Nemčiji, ki pa žal ni prišel pravočasno iz Nemčije. Pač pa sta bila predvajana dva barvna in zvočna filma iz življenja Slovencev v Argentini. Naš znani fotograf Marjan Pfeiffer je predvajal najprej film o jubilejnem slovenskem dnevu v Ramos Mejía, nato pa blagoslovitev cerkve Marije Pomagaj v Slovenski hiši. Oba filma sta posrečeno sestavljena in 'sta žela pri gledalcih upravičeno priznanje.

V dobrodelni sklad Zveze slovenskih mater in žena so darovali: ga. Katica Potočnik 30.000, ga. Ema Kessler 40.000, N. N. 20.000, ga. Jožejka Žakelj 40.000, N. N. 100.000, N. N. 50.000, Franci Dolenc 100.000, ga. Pavlina Dobovšek 100.000. V skupni vsoti 480.000 starih pesov. Vsem dobrotnikom lepa hvala!

Razvoj primarnih volitev v ZDA

(Dopis iz ZDA)

Namen primarnih volitev je znan, vendar ponovimo še enkrat, da na njih posamezne države izbirajo kandidate iste stranke in istočasno volijo delegate za nominacijo na konvenciji strankinega kandidata, ki se bo v glavnih volitvah (novembra) spoprijel s protikandidatom nasprotne stranke. V Ameriki velja dvostrankarski sistem, čeprav imamo več majhnih strank (npr. socialistično, komunistično, konservativno, itd.), ki pa vse skupaj nič ne pomenijo. Imamo zatorej samo dva resna predsedniška kandidata (demokratskega in republikanskega), zelo redko se pojavi še tretji, ki je sposoben nabrati nekaj glasov. Letos očividno tretjega ne bo.

Kot skoro pri vsaki stranki, se tudi v ameriških pojavljajo razna krila ali struje, ki se po stereotipni navadi nazivajo liberalci, konservativci in sredinci. Ni med njimi kakih pomembnejših razlik, razen da so liberalci bolj „na levo", konservativci pa „na desno" usmerjeni v raznih socialnih in zunanjepolitičnih vprašanjih. O tem sem že pisal, kako dostikrat potegnejo liberalci (ali konservativci) obeh strank skupaj v kongresu, s tem kršijo strankino disciplino in politične akcije zelo komplicirajo. To se zlasti opazuje pri dvetretjinskem glasovanju o predsednikovem vetu, kjer to križanje strank skoro redno onemogoči preglasovanje veta, nakar izglasovani zakonski predlog propade. Je značilno, da od dosedanjih 50 Fordovih vetov kongres ni uspel preglasovati niti pol ducata! Pa ima predsedniku opozicijska stranka ogromno večino v obeh zbornicah.

Te frakcije v obeh strankah pridejo do posebno vidnega izraza v primarnih volitvah, ki so se začele konec februarja in bodo zaključene 8. junija. Kandidira lahko vsak državljan, ki izpolni določene ne preveč zahtevne pogoje, prijavi v posameznih državah svojo kandidaturo in začne s kampanjo. Vsi znaki kažejo, da so osrednja vodstva obeh strank zelo šibka in se v izbiro kandidatov za nominacijo ne vtikajo preveč, če se sploh kaj. Stranka kot taka v primarnih volitvah tudi oficielno ne podpira nobenega kandidata, marveč pusti, da med seboj tekmujejo za glasove. Iz tega pa se lahko razvijejo razne težave, ki so posebno očitne zlasti pri letošnjih volitvah.

Aktivni predsednik Združenih držav redno nima protikandidata za strankino nominacijo in se zatorej primarnih volitev ne udeležuje. Volivci sicer lahko glasujejo za kako drugo osebo (write in), če predsednika odklanjajo, a to nima nikakega praktičnega pomena. Letos ima Ford protikandidata v Reaganu, kar pa gre deloma tudi na račun dejstva, da Ford ni bil izvoljen, ampak imenovan na svoje mesto (prvič v zgodovini Amerike). Na splošno se je mislilo v vseh krogih, da bo Ford brez težav lahko držal v šahu svojega tekmeca, saj predsedstvo nudi toliko močnih adutov v volivni borbi, da o izidu skoraj ni mogoče dvomiti.

Toda, kaj se je dogodilo? Priče smo intenzivne, skoraj obupne borbe predsednika Forda za nominacijo na prihodnji republikanski konvenciji v Kansas City meseca avgusta. Sprva je kazalo, da pojde zlahka, čeravno mu je bil Reagan blizu za petami. Ko pa je ta sprevidel, da ga mehka in prizanesljiva kampanja ne bo pripeljala do uspeha, je začel uporabljati težke kanone in jih naperil zlasti zoper Kissinger-Fordovo obrambno in zunanjo politiko. Fordova obramba mu ni bila kos, preveč se je opravičeval in popravljal, to pa je vzbudilo vtis, da ima Reagan prav. Ford je neokreten mož, neroden v nastopu in ima najbrž nesposobne ljudi okrog sebe, dočim je Reagan (bivši filmski igralec in guverner Californije) sijajen govornik, spreten in prijetnega nastopa ter obdan s sposobnimi, okretnimi ljudmi. Ko je začel Reagan Forda zaradi obrambne moči ZDA in njene zunanje politike osebno napadati je privlekel na dan vprašanje panamskega prekopa, kjer so Amerikanci posebno občutljivi, se je volilni uspeh začel obračati Reaganu v prid. Odločilno je porazil Forda v celi vrsti važnih držav in ima danes za seboj več delegatov za nominacijo kot Ford.

Ta razvoj je povsem izreden in grozi razklati stranko, čiji establishment je na Fordovi strani, a volivci so v večini očividno za Reagana. Kako se bo zadeva dalje razvijala in razvila, bomo videli in bom ob času o tem poročal.

L. P.

Trije vaški svetniki

Veseloigro v treh dejanjih pod gornjim naslovom so igralci iz pristavskega okoliša postavili na oder pristavske dvorane v soboto, 22. maja zvečer in jo ponovili v nedeljo, 23. maja popoldne. Obakrat je bila dvorana do zadnjega kotička zasedena.

Vsi, ki smo komedijo videli na deskah ljubljanske drame pred dobrimi 40 leti, smo nekako avtomatično primerjali dogajanje in podajanje na Pristavi s tistim v ljubljanski drami in ugotovili, da nepovedovalec igre g. Kinkel kar ni imel prav, ko se je mimogrede pred začetkom predstave v nagovoru občinstvu nekako opravičeval, naj to predstavo ne primerjamo z ono v Ljubljani. S kulisami se Pristava res ne more kosati z ljubljansko Dramo — kateri izseljenski oder pa se sploh more? — o igralcih, pa bi se vsekakor moglo debatirati.

Župan Porenta (Nande Češarek) in njegova žena Urša (ga. Vida Pograjc) sta dokazala, da so jima odrske deske znane še iz domovine, prav tako zdravnik dr. Klepec (Jože Vombergar), žagarica Lahajnar (ga. Vera Zurc), kmet Šimec (Miha Gaser) in pek Bavdek (Miro Oman).

Odkrili smo lepe odrske talente v mladih igralkah in igralcih, ki so se praktično prvič pojavili v odgovornih vlogah. Vsi so rojeni v izseljenstvu, a jim jezik gladko teče, četudi bi kdo dejal, da besedilo komedije ni zelo zahtevno. Županova hči Fani (Mirta Rant) in njena prijateljica Marjanca (Marica Kurnik) skoro nista mogli bolje odigrati zaljubljenih deklin, prav tako ne učitelj Štempihar (Marjan Kopač) in žagaričin sin Jakec (Mavric Kočar) svojih vlog prebrisanega mladeniča prvi in maminega ljubljenca edinca drugi. Potovke Lenčke (ga. Kristina Jerovšek) in županove dekle (Mariči Dolinšek) v komediji seveda ni moglo manjkati, za vlogi pa je režiser tudi dobro izbral.

Dasi je namen komedije, da se občinstvo ob njej razvedri, ima v sebi tudi življenjsko vodilo, kdor ga hoče videti. Župnik Hrastar (Marjan Pograjc, ml.) je vzor resnega, za vse dobro vnetega duhovnika, ki pa mu starikavi župan prav zaradi tega ne more zaupati svoje mladostne polomije. To je lahko zaupal prejšnjemu, staremu župniku, sedaj pa starikavemu zdravniku dr. Klepcu: stik v ravni iste generacije. Tako župan, kakor kmet Šimec in pek Bavdek pa seveda morajo dobiti za svoj mladostni greh zasluženo kazen — osmešenje samih sebe.

Tako vsebinsko kakor na način, kakor je bila veseloigra podana, je le-ta za slehernega dobrohotnega gledalca lepiker humor in za naš sedanji čas in okolje, v katerem živimo, resnično prijeten oddih. Zato je prav, da jo bodo predvajali tudi po drugih slovenskih domovih, kakor slišimo, saj smo vsi od časa do časa potrebni razvedrila.

P. F.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare
Director: Tone Mizerit
Redacción y Administración:
Ramón L. Falcón 4158
1407 Buenos Aires
Argentina
T. E. 69-9503

Uredniški odbor:
Miloš Stare, Pavel Fajdiga, dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj in Tone Mizerit

Correo Argentino Central (B | FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775 | TARIFA REDUCIDA Concesión N° 382...

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 1.311.428

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1976 za Argentino $ 1.400.— (140.000), pri pošiljanju po pošti $ 1.450.— (145.000); ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 20 USA dol.; obmejne države Argentine 12 USA dol.; Avstralija 25 USA dol.; Evropa 23 USA dol., ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 15 USA dol.; Evropa 17 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, T. E. 33-7213.

NEDELJA, 6. JUNIJA 1976

PRAZNIK SLOVENSKIH JUNAKOV

SPOMINSKA PROSLAVA V SLOVENSKI HIŠI, RAMON FALCON 4158, BUENOS AIRES OB 16

PRIREJA "ZEDINJENA SLOVENIJA"

OBVESTILA

PETEK, 4. junija:

V **Slovenskem domu** v San Martinu ob 20 razgovor gospe Marije Mauserjeve s fanti in dekleti, ter razgovor Otmarja Mauserja s člani in prijatelji Doma.

SOBOTA, 5. junija:

V **Slomškovem domu** ob 20 snidenje z bratoma Karlom in Otmarjem Mauserjem.

NEDELJA, 6. junija:

Spominska proslava slovenskih junakov. Ob 10 položitev venca pred spomenik generala San Martina ob udeležbi zastopnikov slovenskih organizacij. Ob 16 v Slovenski hiši koncelebrirana sv. maša za vse protikomunistične žrtve; položitev venca, molitve za naše junake; slavnostni govor (Karel Mauser) in odrska evokacija s sodelovanjem SPZ Gallusa.

SOBOTA, 12. junija:

V **Slovenski hiši** 2. kulturni večer SKA ob 20. Predava inž. Jernej Dobovšek: o barvilih. Prireja prirodoslovni tehnični odsek Slovenske kulturne akcije.

V **Slomškovem domu** ob 20 Cankarjev večer s podobami iz njegovega življenja in razlago dr. Tineta Debeljaka.

SKAD vabi na gledališko predstavo v Teatro San Martín. Prijave na T. E. 624-0127.

NEDELJA, 13. junija:

V **Don Boscovem zavodu** v Ramos Mejía ob 10 sv. maša in procesija presvetega Rešnjega Telesa.

V **Slomškovem domu** bo opoldan na razpolago domače kosilo.

V **Hladnikovem domu** bo ob 16. uri spominska proslava v čast našim pobitim domobrancem in protikomunističnim žrtvam. Govoril bo Lojze Rezelj. Vabi društvo Slovenska vas.

SOBOTA, 19. junija:

V **Slomškovem domu** očetovska proslava v priredbi Slomškove šole.

NEDELJA, 20. junija:

V **Slovenskem domu** v San Martinu ob 10 spominska proslava.

Mladinski športni dnevi

NOGOMET:

Do sedaj so bile odigrane naslednje tekme:

Kategorija 2 (mlajši): Slov. vas 5: Morón 1; Carapachay 1: Ramos Mejía 1; San Martín 3: San Justo 2; Slov. vas 1: Ramos Mejía 0; San Justo 1: Slov. vas 0; San Martín 3: Ramos Mejía 2; Morón 8: Carapachay 2.

Kategorija 1 (starejši): Slov. vas 4: San Justo 2; San Martín 4: Carapachay 1; Ramos Mejía 5: San Martín 0; San Martín 3: Morón 2; San Justo 5: Ramos Mejía 1; Slov. vas 3: Carapachay 0.

PING-PONG:

29. maja so igrali v Slovenskem domu v San Martinu naslednje tekme:

SFZ: Kategorija 1 (starejši): Ramos Mejía 3: Slovenska vas 2; San Martín 4: Morón 1; San Justo 4: Slov. vas 1; Ramos Mejía 5: San Martín 0.

SFZ: Kategorija 2 (mlajši): Morón 3: Ramos Mejía 2; San Martín 5: Carapachay 0; Slov. vas 4: San Justo 1;

SDO: San Martín 3: San Justo 2; Ramos Mejía 3: Morón 2; Ramos Mejía 5: Slov. vas 0.

SOBOTA, 26. junija:

V **Slomškovem domu** spominska proslava slovenskih junakov.

NEDELJA, 27. junija:

V **Slovenski hiši** proslava šolskih otrok s skupno sv. mašo in igro.

V **Slomškovem domu** ob 9 sv. maša za slovenske protikomunistične borce. Po maši informativni sestanek o aktualnih problemih, zlasti o zadrugi.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Namesto cvetja na grob pok. Franka Makusa sta darovala za solski sklad ZS g. nadzornik Petelin Albin $ 2000.— in dr. Tine Debeljak $ 200.— Iskrena hvala!

Po športnem svetu

MIMA JAUŠOVEC, 19-letna slovenska teniška igralka in lanska mladinska wimbledonska prvakinja, je v Rimu na Italijanskem mednarodnem teniškem prvenstvu osvojila prvo mesto med članicami. V polfinalu je premagala Regino Mariskovo (ČSSR) s 7:5 in 6:3, v finalu, ki je bil 29. maja, pa Leslie Huntovo (Avstralija) s 6:1, 6:3. Ta zmaga je doslej največji uspeh Jaušovčeve v nastopanju med članicami, istočasno pa tudi največji uspeh slovenskega tenisa na mednarodnih nastopih.

V istem prvenstvu med moškimi se je Argentinec Guillermo Vilas uvrstil v finale. V polfinalu je odpravil Eddija Dibbsa (ZDA) s 6:1, 6:3 in 6:2. Drugi finalist je bil Italijan Adriano Panatta, ki je v polfinale prišel po protestnem odstopu Salomona (ZDA) in premagal Avstralca Johna Newcomba s 6:2, 6:4, 6:4. V finalu je Adriano Panatta premagal Vilasa s 2:6, 7:5, 6:2, 7:5 in osvojil naslov prvaka.

MLADE NAMIZNOTENIŠKE IGRALKE Krasa iz Zgonika so na 29. mladinskem italijanskem prvenstvu osvojile dve zlati medalji in eno bronasto. V ekipnem tekmovanju Zgoničanke Silvana Vesnaver, Anica Žigon in Neva Rebula niso imele težav, prav tako so prepričljivo premagale v igri dvojic Vasnaverjeva in Žigonova vse nasprotne pare z 2:0. V tekmovanju posameznic so se Slovenke uvrstile med osem najboljših; v polfinalu je Vesnaverjevo premagala Corsinijeva in se ji maščevala za poraz v ekipnem tekmovanju, Rebulova pa je izgubila z reprezentatko Saporittijevo.

NOV SVETOVNI REKORD v štafeti 4x100 je na tekmovanju v Berlinu postavila ženska ekipa Vzhodne Nemčije s 42,50 s.

V ZAHODNEM BERLINU je v nedeljo, 30. maja, argentinska damska hokejska reprezentanca v finalni tekmi za svetovno prvenstvo izgubila z Zahodno Nemčijo 0:2 in osvojila drugo mesto. Argentinke so se v polfinalu spoprijele s Holandkami, ki so bile nosiljice naslova. Tekma se je končala neodločeno, v streljanju sedemmetrovk pa so bile Argentinke uspešnejše in so zmagale s 4:3.

Od vsepovsod

UBOGI OTROCI! — Ameriški psihiater Rothberg je izračunal, da prebije otrok v ZDA v letih obveznega šolanja 11.000 ur v šoli, 15.000 ur pa pred televizijskim ekranom. V teh urah vidi 18.000 umorov ali nasilnih dejanj. Psihologi so si edini v mnenju, da tovrstni nazorni pouk usodno vpliva na otrokov razvoj. Otrok je nagnjen k posnemanju, zlasti še, če je nasilnik prikazan v filmu kot uspešen človek. Če že otrok kdaj vidi takšne filme, naj bi se odrasli z njim po filmu vsaj pogovorili in mu bistrili čut za prave vrednote.

JAVNI NOTAR
FRANCISCO RAUL CASCANTE
Escribano Público
Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-8827

JOŽE DOBOVŠEK ml.
ODVETNIK
Somellera 5507 Uradne ure
tel. 601-0643 16—20
Capital Federal

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK
specialist za ortopedijo in travmatologijo
Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-1413
Ordinira v torek in petek od 17 do 20.
Zahtevati določitev ure na privatni telefon 628-4188.

Poravnajte naročnino Svobodne Slovenije!

KREDITNA ZADRUGA "SLOGA"
začenja vrsto gospodarsko-prosvetnih večerov.
Pregled davčnih obveznosti
bo naslov prvega predavanja. Imel ga bo g. Milan Magister, (contador público) dne 5. junija ob 20. uri v zadružnih prostorih na Bmé. Mitre 97, Ramos Mejía.
Vsi lepo vabljeni, saj zadnje davčne spremembe vsakega zadenejo. Začetek bo točen.

LUKY
RUTA 205 FTE. ESTACION TEL. 295-1197 — EZEIZA
AVDA. 25 de MAYO 136 — C. SPEGAZZINI
ALMAFUERTE 3230 a 1 cuadra Municipalidad — SAN JUSTO
AVDA. PAVON/H. YRIGOYEN 8854/62 TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz) — LOMAS DE ZAMORA
Opozarjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem velikem lokalu, vedno na razpolago najfinejše pohištvo.

POSLUŠAJMO SLOVENSKO RADIJSKO URO
vsako nedeljo od 19.05 do 19.30 ure na radio "Antártida".

Ludvik Puš

(65)

NA DOLGO POT

Zunanjščina cerkve je bila med obema vojnama znatno spremenjena, se pravi, ostrešje glavne ladje in pa strehe obeh zvonikov. Razlog za to spremembo je tako izreden, da ga moram vsaj v glavnih obrisih popisati. Ljudje o tem niso radi govorili, kakor da bi jih bilo sram, da se je kaj takega moglo dogoditi ravno v njihovi domači srenji. Vendar sem od duhovnikov vse natanko zvedel, nato pa še bral v posebni brošuri, kjer je bil celotni grozljiv dogodek točno opisan. Seveda sem marsikak detajl pozabil, glavnina dogodka pa mi je ostala neizbrisno v spominu.

V Hopfgartnu in okolici so bili požari zelo redki. Kar iznenada pa je rdeči petelin začel skakati po strehah okoliških kmečkih domačij, vedno ponoči, vedno pred polnočjo. Prebivalstva se je začelo polaščati zlosluten nemir in skrb, a nikomur ni uspelo, da bi odkril vzroke požarov. Vsak teden je ogenj izbruhnil kje drugje, ljudje so s strahom pričakovali, kje se bo posvetilo naslednji teden. Bolj in bolj se je utrjevalo prepričanje, da je na delu zločinska roka požigalca, toda vkljub vsej pazljivosti orožništva in čuječnosti ljudstva požigov ni bilo mogoče ustaviti.

Neke noči je udarilo plat zvona v farni cerkvi, in preden so se tržani in bližnji okoličani zavedli, kaj pomeni tužno udarjanje nenavadnega zvona ob nenavadni uri nekaj pred polnočjo, je bila njihova hiša božja že vsa v enem samem plamenu. Cerkveno ostrešje je bilo zelo visoko, krito je bilo z lesenimi skodlami, ravno tako tudi strehe obeh zvonikov. Nič čuda, če je plamen v hipu zajel vso ogromno streho in oba stolpa.

Očividci so pravili, da si takega požara sploh ni mogoče misliti in predstavljati, samo videti ga moraš, da te vsega pretrese mogočna grozota silnega elementa. Zublji so švigali desetine metrov v temno nočno nebo in pošastno razsvetljevali vso okolico, da je bilo svetlo kot ob belem dnevu. Požarna bramba je bila z vsemi svojimi modernimi gasilnimi napravami brez moči — zaradi silne vročine se cerkvi niti približati ni bilo mogoče. Omejila je svoje človekoljubne funkcije le na okoliške stavbe, da jih visoko v zrak leteči ogorki, ki so potem padali po strehah daleč naokoli, niso zažgali. Tudi tržani so se v strahu za svoje imetje spravili na strehe in vneto pomagali gasiti, kjer koli se je ogenj začel prijemati večidel leseno kritih ostrešij. Vse pa je s strahotno onemoglostjo gledalo, kako ogenj požira njihovo najdražje — lepo in bahato hišo božjo...

Ljudje iz one strašne noči so še desetletja kasneje s preplašenimi očmi obnavljali spomin na prestano grozoto. Vsak je dogodek podoživljal po svoje in mi ga slikal po lastnih doživetjih, kar je razumljivo, a vsi so si bili edini, da je bil požar njihove farne cerkve tako pošastno veličasten, da ga ni mogoče niti približno zajemljivo opisati. Vsak je posvetil glavnino svoje pozornosti kakemu specialnemu odlomku velike nesreče. Tako mi je star gospodar neke kmetije v pristno tirolskem narečju podrobno pripovedoval, kako se je eden od duhovnikov zaprašil skozi zakristijo pred tabernaklj v glavnem oltarju, ko je bilo že vse ostrešje v plamenih in notranjščina cerkve polna dima, tam pograbil dragoceno monštranco in velik ciborij s posvečenim Kruhom, vse prinesel iz gostega dima ven in odnesel na varno.

Drugi v svojem obnavljanju spominov ni mogel pozabiti, kako je bilo grozno, ko so se na pol zgoreli mogočni tramovi ostrešja začeli lomiti drug za drugim, dokler se ni končno vsa lesena struktura z velikanskim hruščem in truščem zrušila in sesedla na mogočne oboke.

Posebno je ljudem ostal spomin živ na oba stolpa in na žalostno usodo mogočnih zvonov. Ognjeni jeziki so hitro zajeli tudi debele tramove, na katerih so viseli zvonovi, od tam so ogorki padali na odre pod njimi in jih zažigali.

„Kar naenkrat je strašno zabobnelo," so pripovedovali, „zdelo se je, kot da bi bilo slišati jek velikega zvona, ki se je, napol stopljen v silni vročini, odtrgal od zgorelega jarma, pri padanju rušil odre pod seboj in loputnil na kamnita tla za vhodom v zvonik." Bil je sam v desnem stolpu, ker je bil tako velik, da za druge ob njem ni bilo prostora. Sledili so mu štirje manjši zvonovi v levem stolpu in pri vsakem padcu je bilo ljudem, kakor da bi bil padel v globino del njihovega srca.

Zvonovi imajo v človeškem srcu res svoje posebno mesto, saj spremljajo človeka od zibeli do groba v veselih in tužnih trenutkih življenja. Ni čudno, da so ljudje v Hopfgartnu žalovali za zgorelimi zvonovi še tudi potem, ko so že zdavnaj viseli v zvonikih novi.

„Ti ne pojo tako milo in ne tako mogočno, kot so oni pred požarom," so menili farani na splošno. „Takih, kot so bili oni prejšnji, ne bomo nikoli več imeli," so resignirano zaključili žalostno poglavje o zvonovih.

Če pravim, da so s cerkvijo vred zgoreli, nisem čisto točen. Zgorelo je res vse ostrešje in oba zvonika z notranjimi vred, a cerkev — kot po čudežu — znotraj ni zgorela. Močni oboki so zdržali in niso popustili, ogenj ni mogel prodreti v notranjost, ki je ostala popolnoma nepoškodovana. Kako pa so bili farani na močno zidovje in obočje svoje cerkve potem ponosni!

Vsakemu obiskovalcu hiše božje so samozavestno kazali ožgan del klopi v cerkveni ladji, kamor je skozi odprtino v oboku padel goreči ogorek in zažigal leseni sedež klopi, ki se pa k sreči ni hotel užgati. Če bi se bil, bi bila postala vsa lepa notranja oprema plen ognja z oltarji in orglami vred. Ogorek je padel v notranjost skozi ono okroglo luknjo v stropu, skozi katero so v tistem času na praznik vnebohoda na vrvici še vlekli v „nebesa" lesen kip vstalega Zveličarja.

Po cerkvenem požaru je javna oblast posvetila posebno pozornost lovu za požigalci in poslala v ta namen izkušenega strokovnjaka, da bi z orožniki in s pomočjo prebivalstva prišli na sled pretkanim zločincem. Zgradili so gosto mrežo nočnih čuvajev in nastavili previdno skonstruirano past. In tički so se ujeli. Bili so trije mladi domačini, ki so jih ljudje videvali kot najbolj navdušene gasilce pri vsakem požaru. Vsaj za vodilnega med njimi je bilo znano, da je zanemarjen nezakonski otrok, ki se je brigal za vse druge stvari, samo za resno delo ne. Vendar so se vsi obnašali tako, da ni padel nanje najmanjši sum, da bi bili zmožni takih zločinov. Očitno je, da je bilo požiganje odsvit njihove lastne bolestne duševnosti, ko so uživali nad nesrečo svojega bližnjega in oboževali mogočno lepoto ognja.

(Bo še)